

УДК 658:65

Аліна Семенчук

к.е.н., доцент кафедри

бізнес-економіки та підприємництва

«КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Україна

<https://orcid.org/0000-0001-8930-4366>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ГОЛОВНИХ ДРАЙВЕРІВ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто та досліджено головні драйвери сталого розвитку в період трансформації економіки України, а також окреслено вплив війни на зміну таких драйверів сталого розвитку України у післявоєнний період.

Ключові слова: драйвери, трансформація, аграрний сектор, військово-промисловий комплекс, розвиток економіки, агропромисловий комплекс.

Більше двох років українська економіка переживає складні і водночас трансформаційні часи. З початком повномасштабної війни всі суб'єкти господарювання постають перед постійними викликами, тому неодмінно і оперативно змушені адаптуватись до нових реалій функціонування підприємств на території України. Така мінливість зовнішнього середовища може стати для підприємства як поштовхом для розвитку так і відкинути за межі звичного рівня існування. І наслідки такої мінливості ми можемо вже аналізувати сьогодні.

Але, сучасна аналітика української економіки, на жаль, повинна враховувати і розмежовувати різні періоди та події, які мають безпосередній вплив на неї, хоча можуть відбуватися як у політичній площині, так і в державі загалом. Таким шокуючим і стресовим явищем для економіки України є війна. При цьому вітчизняна економіка вже двічі змушена реагувати на такі виклики і ці події, як раз і є тим важливим рубежем, який може докорінно впливати на процес функціонування економічної системи у майбутньому.

За роки становлення та поступового розвитку економіки України, виокремилось чітке коло лідерів серед секторів економіки, які здійснювали найбільший вплив на її функціонування, чим забезпечували приріст ВВП та розвиток економіки вцілому. Саме розвиток таких секторів економіки, галузей та кластерів, які безпосередньо забезпечують зростання рівня ВВП, а також зовнішніх та внутрішніх чинників, які здійснюють вплив на збільшення обсягів виробництва продукції та послуг, традиційно називають драйверами економіки.

Науковці та провідні спеціалісти міжнародного та загальнонаціонального рівня визначали, що на часових горизонтах 2015–2020 роки і 2020–2030 роки Україна може досягти успіху в міжнародному розподілі праці, виходячи з географічного розташування, наявного людського потенціалу та природних ресурсів, розвиваючи зазначені кластери економіки. І такими секторами економіки мали стати аграрний сектор, військово-промисловий комплекс, інформаційно-комунікаційні технології, створення нових речовин і матеріалів, нанотехнології. При чому лідируючі позиції у часовому проміжку 2020–2030 років мали зайняти аграрний сектор (внесок в загальне зростання економіки 17%), військово-промисловий комплекс (внесок в загальне зростання економіки 15%), інформаційно-комунікаційні технології (внесок в загальне зростання економіки 12%) та створення нових речовин і матеріалів (внесок в загальне зростання економіки 12%). Ці дослідження прогнозували, що економіка України на відрізок часу 2020–2030 роки може перейти до збалансованого, поступального розвитку, а дефіцит бюджету скорочуватиметься [1, ст.74]. Але раптове повномасштабне вторгнення в Україну запустило процес трансформації соціально-економічної системи і зумовило швидку адаптацію до реалій, в яких опинилась економіка країни. З того моменту чітко прослідковується вектор розвитку тих секторів економіки, які завойовують ключові позиції у вітчизняній економіці. Сучасні виклики, які постають в процесі захисту територіальної цілісності держави, зумовили стрімкий розвиток військово-промислового комплексу. Цей драйвер економічного розвитку стимулює розвиток й інших суміжних галузей, таких як швейна, фармацевтична, машинобудівна промисловість, виробництво деталей та механізмів, альтернативних систем енергопостачання, інформаційно-комунікаційних технологій. Останні руйнування енергетичного сектору потребують оперативного розвитку альтернативної енергетики, що дозволить розвивати енергетичну незалежність та національну безпеку держави, а також позитивно впливатиме на майбутній екологічний стан країни.

В таких умовах стало зрозуміло, що драйвери економічного розвитку можуть виконувати різні функції. Так, Наталя Прокопенко на рівні національної економіки виділяє драйвери економічного зростання та драйвери економічних трансформацій. Драйверами економічного зростання можуть бути галузі та види економічної діяльності, ріст яких стимулює економічне зростання в інших секторах економіки та опосередковано впливає на відповідне зростання ВВП. А особливістю трансформаційних драйверів є їх гнучкість, тобто здатність створювати цілеспрямовані імпульси для розвитку економіки, забезпечуючи тим самим її адаптивність до зовнішніх імпульсів як позитивних, так і негативних й тим самим підвищувати рівень керованості перетворень [2, ст. 128].

Отже, незважаючи на весь спектр проблем, які постають перед нашою державою, економіка країни демонструє поступове відновлення сектору агропромислового та військово-промислового комплексу, банківська система

працює і залишається стабільною, спрощуються процеси адміністрування бізнесу та урядових програм. Але важливо не втрачати таких позитивних тенденцій, які слугуватимуть рушійними силами у поствоєнному відновленні України.

Література:

1. Згуровський М. З. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти / наук. керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський // Міжнародна рада з науки (ICSU); Комітет із системного аналізу при Президії НАН України; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»; Інститут прикладного системного аналізу НАН України і МОН України; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. — Київ : НТУУ «КПІ», 2015. — 136 с.

2. Прокопенко Н. Драйвери економічних трансформацій у забезпеченні функціональності дизайну стратегічного розвитку національної економіки. Економічний аналіз. 2020. Том 30. № 1. Частина 2. С. 125-131.